

Editör'den,

Dergimizin önceki sayısında, küreselleşmenin ülkemizde genellikle soğukkanlılıktan uzak bir şekilde ve kaba karşıtlıklar çerçevesinde ele alındığına işaret ederek, *Liberal Düşünce*'nin 25. sayısını bu meselenin daha derinliğine ve çeşitli yönleriyle değerlendirildiği yazılara tahsis edeceğimizi belirtmiştik. Aradan geçen bu süre içinde, elimize "küreselleşme" konulu birçok yeni yazı daha ulaştı. Bir yandan bu durum bir yandan da artık Bahara ulaşmış olmamız nedeniyle, iki sayıyı birleştirerek kapsamlı bir küreselleşme özel sayısı hazırlamayı uygun gördük. Elimizdeki Kış-Bahar 2002 sayısı böyle oluştu. Dolayısıyla, bir kısmı daha dolaylı bir şekilde olsa da, bu sayıda yer alan yazıların hepsi küreselleşmeyle ilgili.

İlk yazıda, Norman P. Barry özlü bir şekilde küreselleşme etrafında geliştirilen tartışmaları özetleyerek, küreselleşmenin hem karşıtlarının hem de taraftarlarının argümanlarının aslında yeni olmadığına dikkat çekiyor. Yazar, bir anlamda, "gök kubbenin altında yeni olan bir şey yok" demeye getiriyor. Barry'nin kendi yargısı ise, küreselleşmenin insanoglunun özgürlüğüne katkı yapma özelliğinin ağır bastığı yönünde. Mustafa Acar da yazısında, tartışmayı Barry'nin bıraktığı yerden sürdürerek, küreselleşmeden kaçınmanın mümkün olmadığına ve önemli olanın küreselleşme sürecinin nasıl daha az sorunlu hâle getirilebileceği üzerinde düşünmek olduğuna dikkat çekiyor. Acar, bu çerçevede, küreselleşme sürecinin daha az sancılı atlatılabilmesi için devletin alması gereken tutuma ilişkin bazı ipuçları da veriyor.

Bunları, birbirini tamamlayan üç yazı izliyor. İlk yazıda Ramazan Kılınç, egemenliğin küreselleşme çerçevesinde nasıl dönüştüğünü ortaya koymaya çalışıyor. Kılınç, ulus devletin Westfalyen anlamdaki mutlak egemenliğe dayalı meşruiyetinin sorgulandığı bir döneme girdiğimizi; ancak bu sürecin ulus devletin tamamen ortadan kalktığı bir dönem olarak anlaşılması gerektiğini belirtiyor. Aslan Gündüz de, 1648 Westphalia Barış Konferansı'ndan bugüne kadar geçen sürede, küreselleşmenin nasıl bir yol izlediğini özet bir şekilde ortaya koyduktan sonra, küreselleşmeyi G-7'lerin zenginleşme ve hükmetme aracından ibaret bir süreç olarak görüp lanetlemek şeklindeki bir kolaycılığı benimsemenin bir nevi "kaybedenler" arasında yer almayı tercih etmek anlamına geleceği uyarısında bulunuyor. Mustafa Erdoğan'ın küreselleşmeyi hukukî açıdan ele alan yazısında, küreselleşme sürecinde ortaya çıkan hukukun Türkiye olarak bizim de içinde yer aldığımız insanlık ailesi için nasıl bir fırsata dönüştürülebileceğiyle ilgili önemli uyarılar yer alıyor. Yazar, küreselleşme sürecinde, başta Amerika olmak üzere, bazı büyük devletlerin önemli ölçüde etkili olduklarını; ancak bu durumun başka toplumların küreselleşme sürecine hiçbir şekilde müdahale edemeyecekleri anlamına gelmediğini hatırlatıyor.

Kâzım Berzeg, Avrupa Birliği'yle uyum çerçevesinde sürekli gündeme gelen Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesinin Batılı demokrasilerdeki tarihsel gelişimini ortaya koyarak, bu konudaki kafa karışıklığının izale edilmesine katkıda bulunuyor. Mehmet M. Hekimoğlu da, "adil yargılanma hakkı"nı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ülkemizdeki bir partiyle ilgili bir kararından hareketle değerlendirdiği yazısında, Türkiye'nin cari hukuk sisteminin "adil yargılanma hakkı"nu uygun hale getirilmesinin yollarını araştırıyor.

M. Emin Köktaş, bu konudaki önemli bir boşluğu dolduracak yazısında, Avrupa Birliği çerçevesinde Avrupa Parlamentosu'nu ve Avrupa partilerini inceliyor.

İlk bakışta bir Hayek eleştirisi olan Ronald Hamowy'nin yazısı da, devletin genişlemesi eğiliminin son yıllarda yeniden küresel gündeme yerleşmesi karşısında, özgürlük ile sınırlı devlet arasındaki ilişkiyi ele alması bakımından, küreselleşmeyle yakından ilgili.

İzleyen birkaç yazı esas itibariyle küreselleşmenin iktisadî boyutu üzerinde yoğunlaşıyor. Metin Toprak ve Ömer Demir, özgürlüklerin iktisadî gelişmenin itici gücü olduğu tespitini yaptıktan sonra, devletlerin, küreselleşme sürecinde kendilerine çekidüzen vermeleri gerekeceğine; aksi hâlde, etkin olmayan devletlerin, kârsız çalışan şirketlerin kapanması gibi sahneyi terk edeceklerine işaret ediyorlar.

Fuat Oğuz ve Orhan Çakmak da, regülasyonun bugün artık ulusal kimliklerin kontrolünden çıkmış olduğunu; bunun da, genel olarak, devletin iktisadî faaliyetler üzerindeki hâkimiyetini kısıtladığını dile getiriyorlar. Necmeddin Bağdadioglu ise enerji piyasasının düzenlenmesine yönelik olarak geçen yıl yapılan düzenlemelerden verimli bir sonuç alınabilmesi için yapılması gerekenleri tahlil ediyor.

Küreselleşme süreci öncesi döneme damgasını vuran Keynesyen paradigma Şehabettin Güneş tarafından mercek altına alınıyor. Güneş, Keynesyenizmle birlikte devletin büyümesine ve bu büyümenin iktisadî ve siyasî çıkar sağlamaya yönelik gayretleri tahrik ettiğine; devletin verimlilik ilkelerine uygun olarak çalışmadığının hem teorik hem de ampirik olarak ortaya konulmuş olduğuna yeniden dikkat çekiyor.

Bu sayıda yine *Economic Reform Today*'dan iki çeviriye yer veriyoruz. Birinci yazıda Lucas Llach uluslararası kuruluşların, gelişmekte olan ülkelerin mal ve hizmetlerini serbest bir şekilde ihraç etmelerine mani olan engelleri ortadan kaldırmadıkları sürece, milyonlarca insanın, küreselleşmenin nimetlerinden mahrum olmaya devam edeceklerini belirtiyor. Diğer yazıda da John D. Sullivan, küreselleşmenin hem dünyadaki sorunların çözümü hem de yoksul ülkelerin yakındığı sorunların kaynağı olarak görülmesinin yanlış olduğuna; bunun yerine, küreselleşmenin, daha çok, bir değişim süreci ve oluş(turul)makta olan bir dizi uluslararası ilişki şeklinde anlaşılması gerektiğine vurgu yapıyor.

Robert Krol yükselen piyasalarda son zamanlarda ortaya çıkan krizler karşısında, kısa vadeli sermaye hareketlerinin kısıtlanması ve uluslararası nihai ödünç mercii olarak IMF'nin rolünün genişletilmesine yönelik önerileri, çok kapsamlı bir değerlendirmenin sonucunda çürütüyor.

Caner Erkân da, küreselleşmenin bir başka boyutuna, küresel çevre sorunları etrafında geliştirilen küresel çevre politikalarına değindiği yazısında, özellikle, çevre sorunlarına yönelik

politikaların, bu arada küresel ısınma sorununu çözmesi düşünülen Kyoto Protokolü'nün içinde taşıdığı gerilimlere işaret ediyor.

Küreselleşme karşıtlarının tezlerini daha çok yoksul ülkeler üzerinde geliştirdikleri argümanlarla destekledikleri biliniyor. Küreselleşme karşıtlarının bu yöndeki argümanlarını yeniden gözden geçirmelerine katkı sağlayabileceği ümidiyle, *The Economist* dergisinin teknoloji ve yoksulluk arasındaki ilişkileri değerlendiren geniş bir dosyasının çevirisine yer veriyoruz. Bu dosya, sadece küreselleşme karşıtlarına değil, bu konuya ilgi duyan herkese önemli veriler sunuyor.

Dünya, 11 Eylül olaylarıyla birlikte, başka alanlarda olduğu gibi, terörizmin de küreselleşmekte olduğunu gördü. Bu olaydan sonra, terörle mücadelenin de küreselleşmesi gerektiğine dönük tartışmalar başladı. Bu çerçevede, Amerika'da 60 entelektüelin 12 Şubat'ta "terörizme karşı savaşın neden gerekli ve adil olduğu"nu açıklayan bir bildiri yayımlamaları anlamlıydı. Ülkemizdeki basın-yayın organlarında bu bildiri hakkında yapılan değerlendirmelerin çoğu bu metnin insani-ahlâki değerlerle ilişkisinin yeterince takdir edilemediğini gösteriyordu. Yeniden değerlendirmeye vesile olabileceği düşüncesiyle, bu sayımızda, söz konusu bildirinin tam metnine yer veriyoruz. Öte yandan, aynı ahlâki hassasiyetin "terörle mücadele" yöntemleri konusunda da gösterilmesinin bir örneği olarak, Ronald Dworkin'in, Amerikan hükümetinin terörle mücadele adı altında yapmaya yöneldiği düzenlemelerin özgürlüklerin budanmasıyla sonuçlanabileceğine ilişkin oldukça sert bir eleştirisini de okuyucularımızın dikkatine sunuyoruz.

Bu arada, ülkemizdeki terörle mücadeleyle ilgili mevzuat da içinde birçok sorunlar barındırmaktadır. Bu sayının son yazısında, M. Bedri Eryılmaz, Anayasa Mahkemesi'nin Terörle Mücadele Kanunu'nun ek 2. maddesini iptal eden kararı çerçevesinde, kolluk kuvvetlerinin silâh kullanma yetkisini tartışıyor.

Liberal Düşünce'nin Yaz 2002 (27.) sayısını ilk sayımızdakine benzer bir muhtevada hazırlamayı planlıyoruz. Amacımız, *Liberal Düşünce Topluluğu*'nun 10. kuruluş yılı münasebetiyle, bir kere daha kendimize bakmak ve bu dönem içindeki performansımızı bir değerlendirmeye tâbi tutmak.

Son olarak, *Piyasa* dergisinin Bahar 2002 (2.) sayısının da yakında piyasada olacağını hatırlatmak isteriz.

Liberal Düşünce'nin yeni sayısında buluşuncaya kadar açık zihinli ve özgürlük dolu günler dileğiyle...